

PSIHOSOCIALNA TVEGANJA

Lilijana Šprah in Barbara Dolenc
Družbenomedicinski inštitut ZRC SAZU
<http://dmi.zrc-sazu.si/#v>

Marec, 2014

Projekt "Skrb za zdravje zaposlenih skozi usmerjeno obvladovanje psihosocialnih obremenitev" je na podlagi Javnega razpisa za Sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu v letu 2013 in 2014 finančno podprl Zavod za Zdravstveno zavarovanje Slovenije.

V Sloveniji 38 % zaposlenih doživlja prekomerni stres na delovnem mestu.

Vsak 4. zaposleni v EU trpi zaradi posledic prekomernega stresa na delovnem mestu.

70-80 % vseh obiskov pri zdravniku je povezanih z izpostavljenostjo prekomernemu stresu v delovnem okolju.

Psihosocialna tveganja pomembno vplivajo na **psihofizično zdravje zaposlenih**, saj se povezujejo tako z zdravstvenim **absentizmom**, kakor tudi z zmanjšano **storilnostjo in učinkovitostjo** na delovnem mestu zaradi zdravstvenih težav (zdravstveni **prezentizem**).

Evropske raziskave kažejo, da se slovenski delavci v svojem delovnem okolju počutijo slabše od ostalih delavcev v Evropi, delovne pogoje ocenjujejo manj ugodno in menijo, da njihovo delo negativno vpliva na zdravje.

V Evropi narašča število delavcev, ki delajo več kot 70 ur na teden. V Sloveniji je bilo leta 2010 kar 21,8 % takih delavcev.

ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU (ZVZD-1)

Področje promocije zdravja na delovnem mestu predstavlja **skupna prizadevanja delodajalcev, delavcev in družbe** za **izboljšanje zdravja in dobrega počutja** na delovnem mestu.

V 24. členu Zakon o varnosti in zdravju pri delu nalaga delodajalcem, da sprejmejo **ukrepe** na področju preprečevanja, odpravljanja in obvladovanja primerov nasilja, trpinčenja, nadlegovanja in drugih oblik **psihosocialnih tveganj**, ki lahko ogrozijo zdravje delavcev.

Psihosocialna tveganja, povezana z delom, predstavljajo glede na izsledke številnih raziskav enega od **najpoglavnejših sodobnih izzivov za varnost in zdravje pri delu**.

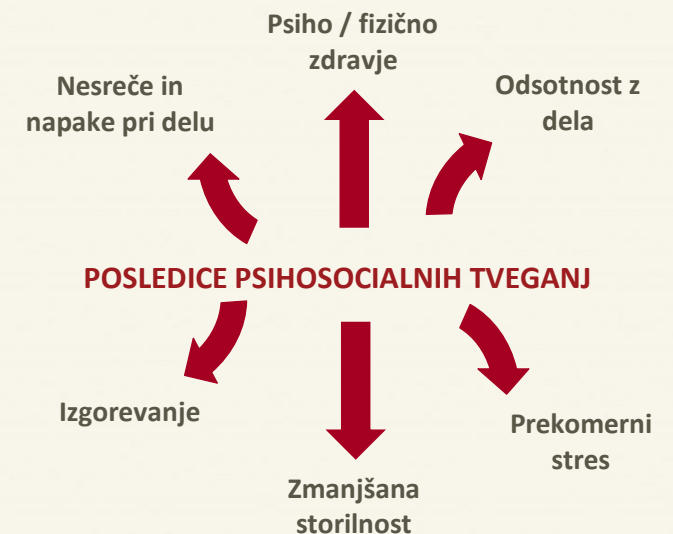
IZVORI TVEGANJ NA DELOVNEM MESTU

- Visoke zahteve dela, delovna intenzivnost,
- Negotovo delo in zaposlitev,
- Čustvene zahteve,
- Pomanjkanje avtonomije,
- Etični konflikti,
- Slabi medosebni odnosi, nasilje.

PREPOZNAVA IN ODPRVLJANJE IZVOROV PSIHOSOCIALNIH OBREMENITEV

- **Način organizacije dela in narava dela:** vsebina, zahtevnost nalog, usposobljenost, nadzor nad delom, organizacija delovnega časa, plačilo;
- **Delovno okolje:** možnost napredovanja, stabilnost zaposlitve, medosebni odnosi, čustveni vidiki dela;
- **Individualni dejavniki zaposlenega:** zdravstveno stanje, življenjski slog, osebnostne značilnosti;
- **Širše socialne in ekonomske okoliščine:** družinske in bivalne razmere, višina dohodka, razvitost regije.

Do 60 % izgube delovnih dni povežemo z razlogi, ki so posledica prekomernih psihosocialnih obremenitev.

Na spletnih straneh Inšpektorata RS za delo je na voljo nekaj orodij za merjenje psihosocialnih tveganj na delovnem mestu, med njimi tudi instrument IDTS, ki je namenjen presoji obremenitev ter tveganj na delovnem mestu:

http://www.id.gov.si/si/o_inspektoratu/organizacija_inspektorata_rs_za_delo/inspekcija_nadzora_varnost_i_in_zdravja_pri_delu/sluzba_nadzora_zdravja_pri_delu/analize_projekti/psihosocialni_dejavniki_tveganja_na_delovnem_mestu/

Psihosocialna tveganja predstavljajo tiste vidike opravljanja dela, značilnosti zaposlenih in njihovih delovnih mest, klime v delovni organizaciji in širših sociodemografskih okoliščin, ki lahko poslabšajo psihofizično zdravje delavcev in povečujejo njihovo ranljivost za stres, izgorevanje, absentizem, prezentizem, fluktuacijo ter težave pri usklajevanju dela in zasebnega življenja.